

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 58 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Weer en klimaat

1 maximumscore 2

1 = juist

2 = juist

3 = onjuist

indien drie antwoorden juist 2

indien twee antwoorden juist 1

indien minder dan twee antwoorden juist 0

2 B

Vraag	Antwoord	Scores
<p>3 maximumscore 2 1 = onjuist 2 = juist 3 = onjuist 4 = juist</p>	<p>indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2 1 0</p>
<p>4 maximumscore 1 Spanje Uit het antwoord moet blijken dat in Spanje een sterk hogedrukgebied ligt, waarbij het onbewolkt is en er daardoor een hogere uv-straling is.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met juist argument.</i></p>		
<p>5 maximumscore 1 Voorbeelden van een juist gevolg zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (In grote delen van Spanje is het al behoorlijk droog en) als het nog droger wordt, is er weinig tot geen landbouw meer mogelijk. – Als het in Spanje nog warmer wordt, zal er meer verdamping plaatsvinden (waardoor het nog droger wordt). – Als het droger wordt, is er meer irrigatie nodig (en op veel plaatsen is er al waterschaarste). 		
<p>6 maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat in het westen aanlandige wind waait waardoor het westen relatief warme lucht van zee krijgt.</p>		
<p>7 maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • In Anchorage is de temperatuur gemiddeld lager door de relatief lange afstand van de zonnestralen door de atmosfeer heen. / In Los Angeles is de temperatuur gemiddeld hoger door de relatief korte afstand van de zonnestralen door de atmosfeer heen • In Anchorage is de temperatuur gemiddeld lager doordat de zonnestralen scheef (met een schuine hoek) op de aarde terechtkomen (zij moeten een groter gebied verwarmen). / In Los Angeles is de temperatuur gemiddeld hoger doordat de zonnestralen recht (met een rechte hoek) op de aarde terechtkomen (zij verwarmen een kleiner gebied) 		<p>1 1</p>
<p>8 C</p>		
<p>9 A</p>		

Vraag	Antwoord	Scores
10	maximumscore 1 (grootschalige) aanplant van bossen (die CO ₂ opnemen)	
11	C	
12	maximumscore 2 1 = juist 2 = onjuist 3 = juist 4 = onjuist 5 = onjuist	
	indien vijf antwoorden juist	2
	indien vier of drie antwoorden juist	1
	indien minder dan drie antwoorden juist	0
13	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn: – De Mississippi loopt dwars door New Orleans en staat in open verbinding met de zee. – New Orleans ligt aan twee meren.	
14	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat Nederlandse bedrijven veel kennis hebben opgedaan over dijkenbouw in eigen land (Deltawerken, Zuiderzeewerken).	

Water

15	maximumscore 2 Erwin = juist Isa = juist Luca = juist	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
16	maximumscore 2 • veel verdamping • meer verbruik (bovenstrooms)	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
17	<p>maximumscore 1</p> <p>4 – 3 – 2 – 5 – 1</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen als de gehele volgorde juist is.</i></p>	
18	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juiste reden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Een woonheuvel is een obstakel in de uiterwaarden / belemmert de doorstroming. – Een woonheuvel zorgt voor minder waterbergend vermogen in de uiterwaarden. 	
19	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menselijke oorzaak: de mens pompt (te veel) water op • Beschrijving: door het oppompen slinkt de zoetwaterzak onder de duinen waardoor het zoute water kan opdringen <p>of:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menselijke oorzaak: het versterkte broeikaseffect leidt tot zeespiegelstijging • Beschrijving: Als het verschil tussen de zeespiegel en het daar achterliggende grondwaterpeil van het land groter wordt, zal meer zoute kwel ontstaan in de kustzone 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
20	D	
21	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • voor goederentransport over het water • voor watertransport van Zuid-China naar Noord-China <p><i>Opmerking</i> <i>Watertransport van Noord-China naar Zuid-China mag niet worden goed gerekend.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p>
22	B	
23	<p>maximumscore 2</p> <p>P = Noord-China Q = gemengde rivier R = droger S = gemengde rivier</p> <p>indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
24	B	
25	maximumscore 1 Voor het ontzilten van zeewater is veel energie/fossiele brandstof nodig.	
26	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste reden zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Nederland heeft geen langdurig watertekort. – In Nederland vindt niet zoveel verdamping plaats (dus dat voordeel van druppelirrigatie is voor ons van minder belang). – De aanleg van het systeem voor druppelirrigatie is duurder dan dat voor beregening. 	
27	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste nadelen zijn (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Er wordt stroomafwaarts minder slib afgezet. – Er ontstaat een grotere afhankelijkheid van het buurland wat betreft de watervoorziening. – Stroomafwaarts is mogelijk minder water beschikbaar dan voorheen. 	
	per juist antwoord	1
28	C	
29	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste redenen zijn (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – elektriciteitsopwekking – het reguleren van de waterstand van de Eufraat – een (drink)watervoorraad aanleggen 	
	per juist antwoord	1

Bevolking en ruimte

30 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste gevolgen zijn (twee van de volgende):

- het sluiten van scholen
- het verdwijnen van winkels
- het verdwijnen van uitgaansgelegenheden/sportfaciliteiten
- het verdwijnen van verbindingen in het openbaar vervoer

per juist antwoord

1

31 B

32 maximumscore 2

1 = juist

2 = juist

3 = onjuist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

33 F

34 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de grens tussen Oost-Duitsland (DDR) en West-Duitsland (BRD) was afgesloten.

35 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste reden zijn:

- de luchtkwaliteit in binnensteden verbeteren
- het aantal auto's in de binnenstad terugdringen
- de concentratie fijnstof in de binnenstad verminderen

36 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste natuurlijke oorzaken zijn (twee van de volgende):

- Het westen van China bestaat vooral uit woestijn.
- Het westen van China is bergachtig.
- Het westen van China ligt niet aan zee.
- Het westen van China heeft minder delfstoffen dan het oosten van China.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

37 **maximumscore 1**

lijn Y

Voorbeelden van een juist gevolg zijn:

- minder jongvolwassenen (en daardoor minder kinderen)
- vergrijzing op het platteland

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juist gevolg.

38 **maximumscore 1**

Johnny = onjuist

Andrea = juist

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden juist zijn.

39 **C**

40 **A**

41 **D**

42 **maximumscore 2**

Voorbeelden van juiste redenen zijn (twee van de volgende):

- Industriearbeiders komen per trein naar deze steden toe.
- Grondstoffen worden (deels) per trein aangevoerd vanuit het binnenland.
- Eindproducten worden (deels) per trein afgevoerd vanuit deze steden.

per juist antwoord

1

43 **D**

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de eerste vijf kandidaten per examinator in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 26 mei naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.

6 Bronvermeldingen

bron 1	vrij naar: weatheronline.co.uk , 10-09-2013
bron 2	vrij naar: www.weeronline.nl , 24-11-2013
bron 3	vrij naar: www.goeievraag.nl
bron 4	vrij naar: De Bosatlas van het klimaat
bron 5	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 6	vrij naar: www.knmi.nl
bron 7	vrij naar: fga.freac.fsu.edu
bron 8	vrij naar: www.nytimes.com , 23-10-2013
bron 9, 10, 11	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 12	www.wgs.nl
bron 13, 14	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 15	Eigen archief, Cito
bron 16	vrij naar: Wikipedia
bron 17	christenenvoorisrael.nl
bron 18	vrij naar: www.welkominturkije.nl
bron 19	vrij naar: Wikipedia
bron 20	vrij naar: www.refdag.nl , 27-10-2012
bron 21	Eigen archief, Cito
bron 22	vrij naar: www.duitslandweb.nl
bron 23	vrij naar: Pop Train
bron 24	Eigen archief, Cito
bron 25	vrij naar: www.duitslandweb.nl
bron 26	vrij naar: www.weekendjewegnaarduitsland.nl , 28-07-2008
bron 27	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 28, 29	vrij naar: UN
bron 30	vrij naar: www.alsosprachanalyst.com , 2010
bron 31	www.wanderingdanny.com
bron 32	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
bron 33	vrij naar: www.yourchildlearns.com
bron 34	vrij naar: Wikipedia
bron 35	vrij naar: De Volkskrant, 13-09-2013

aardrijkskunde vmbo-GL en TL**Centraal examen vmbo-GL en TL**

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vmbo-GL en TL

Bij het centraal examen aardrijkskunde vmbo-GL en TL:

Op **pagina 5**, bij vraag **4** moet aan de *Opmerking* toegevoegd worden:

Antwoorden als 'Spanje, omdat daar een hogedrukgebied ligt' of 'Spanje, omdat het daar onbewolkt is' moeten ook goed gerekend worden.

Op **pagina 10**, bij vraag **40** moet altijd 1 scorepunt worden toegekend, ongeacht of er wel of geen antwoord gegeven is, en ongeacht het gegeven antwoord.

- a. *Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe in zowel de eigen toegekende scores als in de door de eerste corrector toegekende scores en meldt deze wijziging aan de eerste corrector. De tweede corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.*
- b. *Als eerste en tweede corrector al overeenstemming hebben bereikt over de scores van de kandidaten past de eerste corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe en meldt de hierdoor ontstane wijziging in de scores aan de tweede corrector. De eerste corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.*

Voor de aanvulling op **pagina 10**, bij vraag **40** geldt bovendien:

- c. *Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren. Dit dient om de onderzoeksgegevens gelijk te trekken aan de gegevens zoals die, na wijziging, in de schooladministratie voorkomen*

Het CvTE is zich ervan bewust dat dit leidt tot enkele aanvullende handelingen van administratieve aard. Deze extra werkzaamheden zijn in het belang van een goede beoordeling van de kandidaten.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren aardrijkskunde vmbo-GL en TL.

Namens het College voor Toetsen en Examens,
Drs. P.J.J. Hendrikse,
Voorzitter